

TA'LIM JARAYONIDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH

Ulmasova Sohobaxon Otabek qizi

maktabgacha ta'lim fakulteti, maktabgacha
ta'lim yo'nalish 105-guruh
Andijon davlat pedagogika instituti

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 25- Aprel 2023 yil
Ma'qullandi: 28-Aprel 2023 yil
Nashr qilindi: 06-May 2023 yil

KEY WORDS

*ta'lim, shaxs sifatlari, ijtimoiy-
iqtisodiy islohotlar, pedagogik
texnologiya*

ABSTRACT

ushbu maqolada ta'lim jarayonida pedagogik texnologiyalarni joriy etish bo'yicha so'z boradi. Ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar davrida jamiyat hayotiga yangiliklarning kirib kelishi, inson mehnatining takomillashishi, qulaylikka ega bo'lishi, yangilanib borishiga bo'lgan ehtiyoj ta'lim sohasida ham bir qator o'zgarishlar bo'lishini taqozo etmoqda. Hozirgi kunga kelib ta'lim sohasida shu davrgacha erishilgan yutuqlarni asrab-avaylagan holda ma'lum stereotiplardan voz kechish vaqti keldi.

O'zbekiston Respublikasi Kadrlar tayyorlash Milliy dasturida "Ta'lim muassasalarining moddiy-texnika va axborot bazasini mustahkamlash davom ettiriladi, o'quv-tarbiya jarayoni yuqori sifatli o'quv adabiyotlari va ilg'or pedagogik texnologiyalar bilan ta'minlanadi"- deyilgan.

Ta'limda ilg'or pedagogik texnologiyalarni qo'llash uchun texnologiya tushunchasining mazmunini chuqur anglash kerak. Texnologiya - yunoncha so'z bo'lib, «tehne»-mahorat, san'at, «logos»- tushuncha, ta'limot ma'nolarini anglatadi. Texnologiya tushunchasi - tayyor mahsulot olish uchun ishlab chiqarish jarayonlarida qo'llaniladigan usul va metodlar majmui, shunday usul va metodlarni ishlab chiquvchi va takomillashtiruvchi fan sifatida ta'riflanadi. Ishlab chiqarish jarayonlarining tarkibiy qismi bo'lgan amallar - materiallarni qazib olish, tashish, tartibga solish, saqlash va boshqalar ham texnologiya deyiladi.

Texnologiyaga ishlab chiqarish jarayonlarini tasvirlash, ularni bajarish bo'yicha qo'llanmalar, texnik qoidalar va talablar, grafiklar ham kiradi.

Demak, texnologiya - bu ishlab chiqarishning ma'lum bir tarmog'ida, ishlab chiqarish jarayonlarining majmui, shuningdek, ishlab chiqarish usullarining ilmiy tavsiflanishi demakdir.

Texnologiya yunoncha so'z bo'lib, texne - mahorat, san'at, logos - tushuncha, ta'limot ma'nolarini anglatadi. Texnologiya tushunchasi - tayyor mahsulot olish uchun ishlab chiqarish jarayonlarida qo'llaniladigan usul va metodlar majmui; shunday usul va metodlarni ishlab chiquvchi va takomillashtiruvchi fan sifatida ta'riflanadi.

Pedagogika fani va amaliyotida qo'llanilayotgan "pedagogik texnologiya" atamasi inglizcha "an educational technology" so'zidan olingan bo'lib, aynan tarjimai "ta'lim texnologiyasi" degan ma'noni bildiradi.

Pedagogik texnologiya-bu ta'lim shakllarini optimallashtirish maqsadida texnik vositalar, inson salohiyati, hamda ularning o'zaro ta'sirini inobatga olib, o'qitish va bilim o'zlashtirishning barcha jarayonlarini anglash, yaratish va qo'llashning tizimli metodidir.

Bu ta'rifni YUNESKO tashkiloti ma'qullagan.

Keyingi yillarda pedagogik texnologiya har xil mualliflar turli xil ta'rif bermoqdalar. Bu ta'riflar har bir muallifning pedagogik texnologiyaga turlicha yondashuvidan darak beradi.

Ulardan ba'zilari:

V.P.Bespalko: «har qanday faoliyat yoki texnologiya, yoki san'at bo'lishi mumkin. San'at ichki sezgi (intuitsiya)ga, texnologiya esa fanga asoslanadi. hammasi san'atdan boshlanadi va texnologiya bilan tugaydi va yana qaytadan boshlanadi» - degan edi.

M.Ochilov "Pedagogik texnologiya – tizimli, texnologik yondashuvlar asosida ta'lim shakllarini qulaylashtirish, natijasini kafolatlash va obyektiv baholash uchun inson salohiyati hamda texnik vositalarning o'zaro ta'sirini inobatga olib, ta'lim maqsadlarini oydinlashtirib, o'qitish va bilim o'zlashtirish jarayonlarida qo'llaniladigan usul va metodlar majmuidir", degan ta'rifni beradi.

Pedagogik texnologiyaga professor N.Saidahmedov: "Pedagogik texnologiya bu o'qituvchi (tarbiyachi) tomonidan o'qitish (tarbiya) vositalari yordamida o'quvchilarga ta'sir ko'rsatish va bu faoliyat mahsuli sifatida ularda oldindan belgilab olingan shaxs sifatlarini shakllantirish jarayoni"-degan ta'rifni beradi. Keltirilgan ta'riflarni ilmiy-falsafiy nuqtai nazaridan tahlil qiladigan bo'lsak, uzoq horijda berilgan ta'riflar bilan MDH mamlakatlari olimlari bergan ta'riflari bir-biriga yaqin kelsa-da, farqi ham anchaligini ko'ramiz. Jumladan, YUNESKO ta'riflarida tizimli yondashuv tamoyillariga alohida urg'u berilgan.

Ta'lim texnologiyasi – oldindan belgilangan o'quv maqsadlariga erishishni kafolatlaydigan, ta'lim jarayonida inson va texnika resurslaridan foydalanishning loyixalashtirilgan muayyan tizimi.

Pedagogik adabiyotlarda "pedagogik texnologiya", "ta'lim texnologiyasi", "tarbiya texnologiyasi" kabi atamalarga duch kelamiz. Ta'lim texnologiyasiga pedagogikada yangi tushuncha yoki ta'lim jarayonini tashkil etishning tamoman yangi usuli ham deb qaramaslik kerak.

Ta'lim texnologiyasi mavjud tajribalarning ilg'or, o'quvchilar uchun qulay shakllarini saqlagan va ijodiy rivojlan-tirgan holda o'quvchilardagi bilim va qobiliyatlarni rivojlantirish uchun juda qulay yo'llar bilan ta'lim funksiyasini amalga oshirishdagi mahorat, qobiliyat va san'at tushuniladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Qarshiboyev H.Q., Suvonov O.S., Qarshiboyev J.H. Mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishning ilmiy – metodologik asoslari. Guliston,2011.
2. K. Maxkamdjonov, R. Salomov, I. Ikramov. Jismoniy madaniyat nazariyasi va metodikasi. Toshkent, 2008.
3. Ibroximjon M., Mukarrama J. HOZIRGI KUN YOSHLARINI IJTIMOY MUNOSABATLARGA KIRISHISHIDA CHET TILLARINI O'RGATILISHI VA UNING AHAMIYATI //Involta Scientific Journal. – 2022. – T. 1. – №.
4. – C. 178-182. 5. Makhmudjonov I. et al. HUMAN DEVELOPMENT IN PSYCHOLOGY //Science and Innovation. – 2022. – T. 1. – №. 3. – C. 865-867.

5. Ibrohimjon M. et al. PSYCHOLOGICAL CRISES IN PERSONALITY PSYCHOLOGY AND WAYS TO OVERCOME THEM //Galaxy international interdisciplinary research journal. – 2022. – T. 10. – №. 4. – С. 743-746.
6. Ibrohimjon M. THE POSITION OF SOCIAL PSYCHOLOGY IN THE WORLD TODAY //PEDAGOGS journali. – 2022. – T. 13. – №. 1. – С. 77-79.
7. Махмуджонов И. и др. ПСИХОЛОГИЯДА ИНСОН КАМОЛОТИ //Science and innovation. – 2022. – Т. 1. – №. В3. – С. 865-867.

